

Стали колись Хмельницького¹
Ляхи підмовляти,
Щоби нашу Україну
З Польщею з'єднати.

А Хмельницький їм говорить:
«Сядьте, добрі люди!
Послухайте мої байки,
Чи правдива буде?..

Ото був собі господар,
Мав їдного сина,
І любив він його щиро —
Сказано, дитина...

Любив його, як дитину,
Годив, як паняті;
Але в того чоловіка
Був і вуж при хаті.

І, бувало, як дитина
За обід сідає,
В тую пору із-під печі
І вуж вилізає...

І що дитя йому кине,
Що само упаде,
Вуж полізе позбирає,
Вуж і тому радий!..

Але раз дитя почало
Із вужем дрочитись,

Дрочилося-дрочилося,
Далі стало битись.

Вуж до піни розізлився,
Укусив дитину;
Аж надходить і господар
В ту лиху годину...

Як ударив по вужеві,
То хвіст і остався,
А вуж, живий, та безхвостий,
У нору сховався...

Нема в хаті вже дитини,
І вужа не стало²;
А тим часом господарство,
Як вода, спливало.

В рік ісплила вся маєтність,
Всі його пожитки,
Ба вже й на нім не осталося
Ні рубця, ні нитки.

Іде, бідний, до ворожки;
Світить вона свічі,
Посиділа-погадала,
Каже: «Чоловіче!

Мав-ись,— каже,— чоловіче,—
Ти вужа хатнього!
Все багатство, вся маєтність —
Все було від нього.

А як ти з ним посварився,
А може, й побився,
То ото ж ти через тее
Усього лишився!..»

Повертається господар
До своєї хати,
Прислонився коло печі
Та й став вужа звати...

Вилізає вуж безхвостий
Та й став говорити:
«Ні вже,— каже,— чоловіче,
Разом нам не жити!

Скільки ти на мене глянеш —
Зараз пригадаеш,
Що довіку через мене
Ти сина не маєш!

Скільки я на тебе гляну,
Зараз пригадаю,
Що довіку через тебе
Я хвоста не маю.

Буду тобі, чоловіче,
Все добро робити,
Але разом із тобою
Я не буду жити!..»

Отак воно, добрі люди!
Польща — то дитина,
Король польський — то господар,
А вуж — Україна!..»

---

1. *Хмельницький Богдан (Зиновій) Михайлович* - близько (15895-1657) - видатний державний діяч і полководець, гетьман України.

2. *Нема в хаті вже дитини, // І вужа не стало* - Ці слова треба розуміти так, що дитина померла від укусу вужа, а вуж утік з хати. В поемі І. Франка про це сказано ширше і чіткіше. Слово "вуж" і С. Руданський, і І. Франко вживають в значенні "змій, гадюка"